

Dykasteria ds. Integralnego Rozwoju Człowieka

Przesłanie z okazji Światowego Dnia Turystyki 27 września 2017 r.

Turystyka zrównoważona: narzędzie rozwoju

1. Z okazji corocznych obchodów Światowego Dnia Turystyki, które przypadają 27 września 2017 roku, Kościół w łączności z cywilnym społeczeństwem podejmuje refleksję nad problemem turystyki przekonany, że każda głęboko pojęta aktywność ludzka powinna znaleźć oddźwięk w sercach uczniów Chrystusa¹.

Po raz pierwszy przesłanie to publikuje nowo kreowana Dykasteria ds. Integralnego Rozwoju Człowieka, rozumiejąc je jak część swojej misji.

Zgromadzenie Generalne Organizacji Narodów Zjednoczonych ogłosiło rok 2017 „Międzynarodowym rokiem zrównoważonej turystyki dla rozwoju”. Ta decyzja wpłynęła na Światową Organizację Turystyki (UNWTO), która przyjęła motto Światowego Dnia Turystyki 2017: „Zrównoważona turystyka: instrument rozwoju”.

2. Gdy traktujemy o turystyce, mamy na myśli zjawisko o poważnym znaczeniu, które odnosi się do licznych osób (zarówno podróżujących jak i obsługujących), fenomen noszący w sobie liczne wartości (ekonomiczne, kulturalne, społeczne), jak też związany z ryzykiem i zagrożeniami ujawniającymi się w rozmaitych obszarach.

Ostatni barometr Światowej Organizacji Turystyki, w roku 2016, szacował liczbę międzynarodowych gości na około 1 miliard, 235 milionów. W skali światowej sektor turystyki stanowił 10 % produktu krajowego brutto i 7 % eksportu. Interpretując te dane, na 11 miejsc pracy, 1 znajduje się w sektorze turystyki. Turystyka zatem zajmuje znaczące miejsce w gospodarce oraz politycznych posunięciach poszczególnych krajów a na międzynarodowej arenie przyczynia się do globalnego rozwoju i ma wpływ na sprawę zrównoważonego odniesienia do środowiska.

3. Turystyka może stać się ważnym narzędziem rozwoju oraz walki z ubóstwem. Zgodnie z katolicką nauką społeczną „rozwój nie ogranicza się jedynie do postępu gospodarczego”. Prawdziwy rozwój musi być rozumiany całościowo, to znaczy „winien przyczyniać się do wzrastania każdego człowieka i całego człowieka” – jak to formułuje Encyklika *Populorum progressio*². W takim samym znaczeniu Paweł VI podkreśla konieczność promowania humanizmu w pełnym tego słowa znaczeniu, uwzględniającego wszystkie materialne i duchowe potrzeby, który służy dojrzewaniu każdej indywidualnej osoby ludzkiej, odpowiadającemu jej godności³. Dwadzieścia lat później, w roku 1987, ONZ przedstawiło koncepcję zrównoważonego rozwoju, jako rozwoju „zaspokajającego potrzeby współczesności, który nie naraziłby na zagrożenia przyszłych pokoleń w zaspokajaniu ich

---

¹ Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele współczesnym, n. 1.

² Paweł VI, Encyklika *Populorum progressio*, z 26 marca 1967 r., n. 14.

³ Tamże, n. 42.

potrzeb”⁴. Kościół akceptuje koncepcję integralności, w połączeniu z pojęciem „rozwój człowieka”, tu także z koncepcją zrównoważenia przyjętą przez Narody Zjednoczone, zawierającą wszystkie aspekty życia, mianowicie społecznego, gospodarczego, politycznego, kulturalnego i duchowego, tak że stanowią one syntezę w pojęciu człowiek.

Światowa Organizacja Turystyki ONZ kreowała powyższe idee, by popierać „zrównoważoną turystykę”⁵. Inaczej mówiąc, turystyka musi być odpowiedzialna. Nie powinna być ona, ani destruktywna, ani szkodliwa dla środowiska naturalnego, jak też dla środowiska społecznego i kulturalnego wśród którego się rozwija. Powinna szanować każdy naród i jego kulturowe dziedzictwo, strzec godności każdej osoby, służyć poszanowaniu praw osób w niej zatrudnionych, w szczególności zwracać uwagę na osoby znajdujące się w niekorzystnym położeniu i narażone na zranienia. Czas wakacji nie może być pretekstem do nieodpowiedzialnych zachowań i wyzysku. Przeciwnie, ma to być szlachetny czas, w którym każdy człowiek powinien tak dla siebie, jaki i dla innych zdobywać nowe wartości. Zrównoważona turystyka jest także narzędziem rozwoju gospodarek będących w kryzysie, gdy jest nośnikiem nowych możliwości a nie źródłem problemów.

W swojej uchwale z roku 2017 Narody Zjednoczone uznają „ważną rolę zrównoważonej turystyki, jako liczącego się narzędzia w przewyżnianiu ubóstwa, ochrony środowiska naturalnego, podnoszenia jakości życia oraz ekonomicznego wzmocnienia kobiet i młodzieży, jak też to, że sama turystyka wnosi wkład w trzy wymiary zrównoważonego rozwoju, w szczególności krajów rozwijających się”⁶. W tym znaczeniu promowane są trzy wymiary zrównoważonego rozwoju: ekologiczny, zmierzający do zachowania ekosystemów; społeczny, który dba o rozwój harmonii ze społecznościami przyjmującymi turystykę; oraz ekonomiczny, który pobudza inkluzywny wzrost. W ramach Agendy 2030, obecny międzynarodowy rok stwarza okazję do podjęcia odpowiednich politycznych zabiegów ze strony rządów i praktycznych działań ze strony przedsiębiorców w celu wspierania tego sektora. Zaś wśród konsumentów i miejscowych społeczności budzić przekonanie, że integralnie pojęta turystyka prowadzi do prawdziwego, zrównoważonego rozwoju.

4. „Kościół, w całym swoim istnieniu i działaniu, jest powołany do promowania integralnego rozwoju człowieka w świetle Ewangelii”⁷. W tym przekonaniu, my chrześcijanie, pragniemy wnosić swój wkład w to, by turystyka stawała się czynnikiem rozwoju ludów, szczególnie tych znajdujących się w trudnym położeniu. Przedstawiamy tu nasze refleksje. Widzimy w Bogu, Stworzycielu wszechświata i Ojcu wszystkich ludzi, to co czyni nas wszystkich braćmi. Stawiamy w miejscu centralnym człowieka; uznajemy godność każdej pojedynczej osoby ludzkiej i związku pomiędzy osobami, razem wyrażamy pryncypialne przekonanie o wspólnym

---

⁴ World Commission On Environment and Development, *Our Common Future* (znany jako *Raport Brundtland*), z 4 sierpnia 1987 r., Komisja została ustanowiona przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1983 r.

⁵ World Tourism Organisation, *The Hague Declaration on Tourism*, 10-14 April 1989, Principle III.

⁶ Organizacja Narodów Zjednoczonych, *Rezolucja A/RES/70/193*, zaaprobowana przez Zgromadzenie Ogólne 22 grudnia 2015 r.

⁷ Franciszek, Motu proprio *Humanam progressionem* powołujące Dykasterię ds. Integralnego Rozwoju Człowieka, 17 sierpnia 2016 r.

losie ludzkiej rodziny i uniwersalnym przeznaczeniu dóbr ziemi. Człowiek działa na ziemi nie jako jej „Pan” ale jak „odpowiedzialny administrator”⁸. Abyśmy mogli wzajem traktować się jak bracia, musimy zrozumieć „zasadę bezinteresowności oraz logikę daru”⁹ oraz powinność solidarności, społecznej sprawiedliwości i powszechnej miłości¹⁰.

Teraz zapytajmy samych siebie, w jaki konkretny sposób możemy zaaplikować rzeczone zasady, by przyczynić się do rozwoju zrównoważonej turystyki? Jakie konsekwencje wynikną stąd dla turystów, dla przedsiębiorców, pracowników turystyki, dla rządzących i miejscowych społeczności? Jest to otwarta dyskusja. Zapraszamy wszystkie zainteresowane osoby do poważnego namysłu nad rzezonym tematem i podjęcia zabiegów w tym kierunku, by w ten sposób towarzyszyć procesom przemian i zachowań w sposobach życia oraz budowaniu nowych form międzyludzkich relacji.

Kościół ofiaruje swój własny wkład, gdy podejmuje inicjatywy zmierzające do tego, by turystyka rzeczywiście stanęła w służbie integralnego rozwoju człowieka. Gdy mówimy o „turystyce mającej ludzkie oblicze”, myślimy o projektach zmierzających do budowania „turystyki wspólnoty”, „współpracy” i „solidarności”, jak też uznania wartości i udostępniania wielkiego artystycznego dziedzictwa, które stanowi prawdziwą „drogę piękna”¹¹.

W swoim przemówieniu do Organizacji Narodów Zjednoczonych, papież Franciszek mocno podkreślił: „Wspólny dom wszystkich ludzi musi być budowany na poprawnym rozumieniu powszechnego braterstwa i na poszanowaniu świętości każdego ludzkiego życia, każdego mężczyzny i każdej kobiety; [...] Wspólny dom wszystkich ludzi musi być także budowany na zrozumieniu pewnej sakralności stworzonej natury”¹². Obyśmy przeżywali swoje zobowiązania w świetle tych słów i wskazań.

Kardynał Peter Kodwo Appiah Turkson

Prefekt

Watykan, 29 czerwca 2017 r.

Tłumaczenie: ks. M. Ostrowski

---

⁸ Franciszek, Encyklika *Laudato si'*, z 24 maja 2015 r., n. 116.

⁹ Benedykt XVI, Encyklika *Caritas in veritate*, z 29 czerwca 2009 r., n. 36.

¹⁰ Paweł VI, Encyklika *Populorum progressio*, z 26 marca 1967 r., n. 44.

¹¹ Franciszek, Adhortacja Apostolska *Evangelii gaudium*, z 24 listopada 2013 r., n. 167.

¹² Franciszek, Przemówienie wygłoszone podczas spotkania z przedstawicielami Organizacji Narodów Zjednoczonych w siedzibie ONZ, 25 września 2015 r.